

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm X. Cum non ab homine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Etum solemnitatis positivæ, si naturalia requisita adsint, claudicat; id est, licet ex parte Ecclesiæ vel minoris rescindi queat; tamē eo volente consistere debeat in comodum eius, sicut lib. 3. explicavi tr. 4. c. 9. assert. 3. & ponderat Redoanus l. c. allegans regulam; quod quæ in gratiam alicuius statuta sunt, non debeant in eius dispendium retorqueri: sin autem consensus Prælati requirebatur tanquā cuius interest in propria causa, tunc spectato communi iure verum est generaliter; quod aliquis ratificare possit, quidquid ab altero suo nomine gestum est intra vel extra iudicium, sicuti hic docet Felinus n. 6. & 7. & Canonistæ in regulam 6. in 6. rati.

Atque hinc responsio patet ad argumentum Antonij, licet contractus vel acta iudicij absque consensu vel mandato eius, cuius interest, irrita sint, tamen per supervenientē ratificationem, si pars altera consensum interim non reuocarit, tantumdem efficitur; ac si ab initio firma fuissent iuxta l. licet 56. ff. de iudicis. vbi Bartolus & alij docent; quod ratificatio retrotrahitur, & confirmat iudicium agitatum cum procuratore falso; idēque quod attinet ad contractus; colligitur ex l. communis 42. ff. de acquir. vel amitt. possessi. vbi dicitur, quod pecuniæ negotiorū gestori traditæ dominium acquiratur, cum is ratum habuerit. Neque refert, et si talis sit gestor negotij, qui pro altero stipulari seu contrahendo acquirere non possit, donec alter, cuius nomine contractum est, rem ratam habuerit, secus verò est, si sit persona, quæ pro altero stipulari seu acquirere possit, vt religiosus seu conuentus monasterio; si enim promissionem v. g. acceptet, statim obligabitur promittens, vt resilire non possit, sed Prælati exquirenda sit voluntas, num promissionem ratam habere velit, necne.

CAPITULUM XI.

Cum non ab homine.

PARAPHRASIS.

Si clericus in quocunq; ordine constitutus in furto, homicidio, vel periurio aut alio

simili crimine fuerit deprehensus & conuictus, ab ecclesiastico Iudice deponendus est; quod si depositus incorrigibilis fuerit, excommunicari debet, postea crescente contumacia anathematizari, denique si in profundum malorum veniens contempserit, cum Ecclesia vltra nō habeat, quod faciat, idē ne alijs causa perditionis sit, per secularem comprimi debet potestate, ita vt exilium ei deputetur, vel alia legitima pœna inferatur. Quinam clerici priuilegio fori Ecclesiastici gaudeant, leges in Trid. sess. 23. c. 6. de reform. & dixi lib. 1. tr. 5. part. 2. art. 5. n. 3. d. 3.

SUMMARIUM.

1. Clericus ob crimen depositus, vel absolute prohibitus exercere Ordinis sui actus, nihilominus gaudet priuilegio fori.
2. Ob simplex homicidium, vel furium traditus non debet potestati seculari, nisi in stellis pœnis delictum ita iteret, vt incorrigibilis appareat.
3. Clericus actualiter degradatus, & iudicij seculari traditus, fit de eius foro, consequenter cum punire potest.
4. Si crimen clericum enorme seu enormissimū sit, statim potest traditus seculari, licet non accesserit incorrigibilitas.
5. Si non sit enorme crimen, seruandus est processus contra facinorosum clericum hoc cap. prescriptus, scil. vt deponatur, & ad agenda pœnitentiam in monasterium includatur, quod tamen hodie in usu non est, sed eius loco condemnari solet ad triremes, atq; operi seruili ad tempus addici, vel in carcerem detrudi.
6. Si detrusus in monasterium, aut carcerem, vel relegatio in exilium apud reum nihil proficiant, excommunicandus, & ultimo anathematizandus erit. Non autē tamen tradendus est seculari potestati, quā incorrigibilis appareat, aut si innocentibus, vel bono publico periculum imminet, nisi facinorosus clericus tollatur.
7. Imo posita etiā incorrigibilitate, aut maioris mali periculo, nō necessario clericus

crimis.

criminosus potestati seculari tradendus; cum possit ab Ecclesiastico Prelato in carcerem perpetuum includi.

8. *Quæ hîc dicuntur de clericis criminosis, locum habent etiam in Religiosis, si criminosi sint.*

1. **NOTANDVM I.** Clericus ob crimen à clericali ordine depositus, seu absolute prohibitus, ne ordinis sui actus exerceat, nihilominus manet sub iurisdictione Ecclesiæ, seu privilegio fori gaudet, uti docui iam tract. 5. p. 2. c. 5. a. 6.

2. **NOTANDVM II.** Ob simplex homicidium vel furtum, tametsi secundum leges aut statutum loci laicus morte puniretur, tamen clericus tradi non debet potestati seculari, nisi inflatis pœnis, quas Ecclesia infligere potest, delictum iteret, ita ut incorrigibilis appareat, seu potestatem Ecclesiasticam contemnere, tunc, quia Ecclesia non habet amplius modum coercendi hominem, Curia seculari eum tradere debet.

3. **NOTANDVM III.** Si clericus ob crimen actualiter degradatus, & iudici seculari traditus sit, efficitur de foro eius; consequenter eum punire potest secundum leges civiles, sicut colligitur ex c. de pœnis in 6. Tametsi verò Ecclesia pro homine deprecari soleat, ut citra mortis periculum iudex sententiam moderari velit, c. nouimus, 27. de verb. signif. ipse tamen iure suo utitur.

QVÆRITVR I. Vtrum modus procedendi contra clericos facinorosos, qui hoc capitulo præscribitur, obseruandus sit. Re-

4. **Respondeo & Dico I.** Si crimen clerici valde enorme seu enormissimum sit, statim iudici seculari tradi potest, tametsi incorrigibilitas non accesserit. De hac assertione licet spectato iure non immeritò dubitetur, tamen vsu receptum esse dixi in cit. c. 6. & docent DD. apud Farinacium lib. 1. tit. 1. n. 21. Quare obseruat hîc Abb. n. 6. & Glossator Decij ver. pœnarum, duas esse causas, cur Ecclesia censenda sit non habere vltra quod faciat, ideòque clericum iudici seculari relinquere debeat: Primò si crimen atrocissimum sit v. g. homicidium non simplex, sed valde

qualificatum v. g. parricidium, ita ut pœna Ecclesiasticæ, quæ emendationem rei spectant, sufficere non videantur, sed publicâ vindictâ opus sit ad aliorum exemplum. Secundò si pœna Ecclesiasticæ non proficiant, quia reus non corrigitur, ut dictum suprâ.

Dico II. Si crimen clerici non sit valde enorme, sed vnum ex talibus, qualia hîc recensentur, v. g. homicidium simplex seu non ex proposito, tum obseruandus est ordo hîc præscriptus, videl. ut reus deponatur, & ad agendam pœnitentiam in Monasterium includatur c. tuæ, 6. de pœnis iun. Gl. Sed hæc pœna utpote grauis Monasterij hodie vix in vsu est, sed vel ad triremes condemnari solent clerici criminosi, ac operi seruili ad tempus addici, vel in carcerem detrudi ad pœnitentiam agendam.

NOTA. Quod dico ad agendam pœnitentiam, quia ob homicidium simplex v. g. clericus non debet statim ad perpetuos carceres damnari, uti colligitur ex hoc c. & docet Farinacius cit. q. 5. n. 80. & alij apud Albertinum de agnoscendis assertionibus hæreticis q. 25. n. 33. contra Abbatem in cit. c. tuæ, de pœnis, qui putat, si in foro ciuili ob commissum crimen mortis pœna imponenda sit, tum in Ecclesiastico foro clericum ad perpetuos carceres damnandum esse, sed huius seueritatis nullum vestigium in sacris canonibus habetur, & hoc modo parum misericorditer cum clericis ageretur, quando quidem pœna carceris perpetui morti æquiparatur, argum. c. 1. de hæreticis in 6.

Ceterum si detrusio in Monasterium aut carcerem, vel relegatio in exilium iuxta c. 1. de calumniatoribus, reò non proficiat, nec emendetur, quia ex Monasterio elabitur, perfringit carcerem, disciplinam non admittit, vel delictum iterat, quandoque excommunicari & vltimò anathemate affligi potest, quæ est maxima Ecclesiastica pœna medicinalis, quam si reus contemnat, ita ut incorrigibilis appareat, tum Ecclesia non habet amplius quod faciat ad emendationem, consequenter iudici seculari tradere debet. Dixi quandoque excommunicandum etiam antequam tradatur, nulla enim

generalis regula præscribi potest, nisi hæc, quòd reus non antè tradendus sit, nisi spectatis circumstantiis incorrigibilis videatur, aut si innocentibus vel bono publico periculum imminet, nisi facinorosus clericus tollatur.

7 Dico III. Posità etiam incorrigibilitate, aut maioris mali periculo, necesse non est clericum tradere potestati seculari, quia potest etiam ab Ecclesiastico Prælati in carcerem perpetuum includi, vt̄i habetur in c. vt̄ famæ 35. de sententia excommunicationis, qui textus videtur repugnare huic capitulo, nam hic dicitur, quòd clericus incorrigibilis comprimendus sit per potestatem secularem; ibi autem dicitur, quòd Prælati non tantum possint, sed etiam debeant in arcta custodia detinere. Quare Abb. hic n. 24. Dec. n. 11. laborant in conciliandis his capitulis. Sed Resp. vnum idemque fuisse propositum Cælestini III. & Innocentij III. capitulo, vt̄ famæ, quòd clericus propter crimen homicidij v. g. non antè sed tùm demùm penitus exterminandus & abijciendus sit, si incorrigibilitas accesserit: non enim propositum fuit generalem modum abiectiōis præscribere, sed vnus respondit de traditione factà magistratui seculari, quia de ea interrogatus erat, alter verbò de abiectiōe in carcerem perpetuum, quia de hoc quæsitum erat, vter autem modus adhibendus sit, reliquitur discretioni Prælati, nam interdum expedit magis ad publicum exemplum, vt̄ reus v. g. parricida aut fur sacrilegus & incorrigibilis tradatur magistratui seculari, præsertim, cùm molestum videri possit Episcopo, in carceribus perpetuis clericos tenere; interdum verbò magis expedit, vt̄ clericus, qui alioquin realiter degradari, & potestati laicæ tradi deberet, v. g. ob hæresin aut veneficia, ad perpetuum carcerem damnetur, idque probo ex cit. c. 1. de hæreticis in 6. ibi enim talis est seculari Curie relinquendus aut immurandus.

8 QUÆRITVR II. Quæ hoc loco de clericis dicuntur, vt̄rùm similiter intellenda sint de religiosis omnibus, si eriminosi sint. Resp. Affirmatiuè cum Hostienfi & Decio hic nob.

2. Nam in materia fauorabili, qualis hæc est, nomine clerici veniunt etiam Religiosi, sicut & Episcopi. Ita docet Syluester & alij ver. clericus. Accedit, quòd ratio constitutionis, quæ est tum personarum fauor, tum exemptio à foro seculari, similiter locum habeat in omnibus Ecclesiasticis personis,

CAPITVLVM XI.

Quia.

PARAPHRASIS.

Pancratium Rectorem Ecclesiæ suæ spoliauerat Vitus, contra quem iniquum occupatorem ad Iudices delegatos Apostolicum rescriptum impetrauit spoliatus. Accidit verbò, vt̄ defuncto Vito Rogerius in eandem Ecclesiæ se intruderet. Hoc casu respondit Cælestinus secundum formam prioris rescripti sub eisdem iudicibus causam inter Rogerium & Pancratium terminandam esse, sicuti inter eundem Rogerium & Vitum, si viueret, terminaretur,

SVMMARIVM.

Rescriptum ordinariè non extenditur de persona in personam, nisi persona altera fictione iuris eadem censeatur.

NOTANDVM Vnicum. Licet rescriptum, quippe strictæ interpretationis, ordinariè non extendatur de persona in personam g. B. & G. 40. de offic. delegati. Excipi tamen debet, nisi persona altera iuris fictione eadem censeatur; sic rescriptum impetratum contra Caium, dum is viueret, ob debitum v. g. ex mutuo, produci potest contra hæredem eius seu successorem vniuersalem, quia eadem cum defuncto persona censeatur: Quæ de re dixi in c. significauit, 36. de rescript. Simili itaque ratione hic statuit Pontifex, vt̄ rescriptum impetratum contra violentum possessorem produci etiam possit contra eum, qui in vitiosam possessionem scienter successit, idque propter æquitatem canonicam, partim vt̄ lites citius expediatur,